

Risk- och konsekvensanalys:

Rivning av Paviljongen och flytt av åk 5 och 6 från Volgsjö skola till Hembergsskolan.

Datum: 2025-11-07

Utförd av: Rektorer och fackliga representanter på Volgsjö skola, efter inhämtande av synpunkter från skolans personal

Innehåll:

1. Sammanfattning och yrkande
2. Om Volgsjö skola
3. Risker och konsekvenser med att både riva paviljongen och omorganisera grundskolan genom att flytta åk 5 och 6 till högstadiet.
4. Slutsats och rekommenderad väg framåt

Sammanfattning och yrkande

Sammanfattning

Denna Risk- och Konsekvensanalys har genomförts av rektorer och fackliga representanter vid Volgsjö skola, baserat på djupgående samråd med skolans personal. Analysen har fokuserat på de samlade konsekvenserna av att **riva paviljongen** och samtidigt **flytta årskurs 5 och 6 från Volgsjö skola till Hembergsskolan**.

Sammanfattningsvis visar analysen att den föreslagna åtgärden medför **mycket allvarliga risker** som direkt hotar det välfungerande och framgångsrika lärande- och värdegrundsarbete som byggts upp vid Volgsjö skola under lång tid. De mest kritiska konsekvenserna är:

- **Elevtrygghet och Psykosocial Hälsa (Risk 1):** Att flytta 11–12-åringar till en miljö med högstadie- och gymnasieelever bedöms som djupt olämpligt. Det leder till risk för ökad otrygghet, negativ kulturexponering och en extra och tidigare, riskfylld skolövergång, vilket äventyrar elevernas psykosociala hälsa och mognad.
- **Pedagogisk Kvalitet (Risk 2):** Flytten leder till en splittring av mellanstadiet (åk 4–6), vilket raserar den väletablerade "röda tråden" och den avgörande treåriga relationen mellan lärare och elev. Detta urholkar mellanstadielärarnas specialistkompetens och försvagar den kollegiala samarbetskulturen.
- **Kompetensförsörjning och Arbetsmiljö (Risk 3):** Splittringen av mellanstadiet äventyrar möjligheten att rekrytera och behålla behöriga lärare, då tjänsterna inte matchar deras utbildning. Detta skapar stor oro i personalgruppen, riskerar att leda till ökad arbetsbörda och sjukskrivningar, och utgör ett hot mot den långsiktiga kompetensförsörjningen i Vilhelmina.
- **Logistik och Ekonomi (Risk 4):** Utöver de pedagogiska riskerna medför flytten betydande tillkommande kostnader för dubbla anpassningar, ökad personalstyrka för rasttillsyn, samt ökad logistisk komplexitet för stödfunktioner och ledning.

Slutsatsen är entydig: De påvisade riskerna för elevernas hälsa, trygghet, lärande och kommunens förmåga att behålla behörig personal är så övervägande och allvarliga att den föreslagna lösningen **inte kan accepteras**.

Yrkande:

Med hänvisning till de mycket allvarliga risker och negativa konsekvenser som redovisas i denna analys, **yrkar** vi på att:

1. **Paviljongen behålls och renoveras** efter behov för att säkra de befintliga och lämpliga lokalerna för Volgsjö skola. Det viktigaste åtgärderna (ventilation och fönster) innebär en lägre kostnad än att riva paviljongen och att anlägga en ny skolgård på Hembergsskolan.
2. **Omorganisationen av grundskolan stoppas**, vilket innebär att årskurs 5 och 6 ska vara kvar på Volgsjö skola och att mellanstadiet därmed hålls samman i sin nuvarande välfungerande form (åk 4–6).
3. **Hela grundskoleorganisationen ges arbetsro** för att fullt ut kunna fokusera på elevernas trygghet, lärande och det pedagogiska utvecklingsarbetet, utan ytterligare återkommande hot om splittring och flytt.

Om Volgsjö skola

Volgsjö skola har ca 370 elever och 70 personal. Vi uppskattar att ca 80% av alla Vilhelminas elever passerar genom vår skola. Detta innebär att vi har daglig kontakt med ett stort antal elever, vårdnadshavare och andra familjemedlemmar.

Över tid, har vi genom en stabil skolledning och erfaren välutbildad personal byggt upp en väl fungerande organisation.

Värdegrundsarbete

Vi arbetar hela tiden för att våra elever ska må bra, trivas och känna sig trygga. Dagliga insatser görs på både skol- grupp- och individnivå. Organisatoriska insatser som ex. värdegrundsarbete på schemat i alla klasser, möjliggör ett stort fokus på detta. Vi ser ett stort värde i samarbetet med vårdnadshavare och har utvecklat våra mötesträffar genom åren. Genom aktiva föräldramöten, utvecklingssamtal för samtliga elever, skolrådet samt kontinuerlig kontakt med vårdnadshavare har vi hittat bra samarbetsforum.

En stark och unik lärandekultur

Under åren har vi byggt upp en stark och framgångsrik lärandekultur på skolan. Vi arbetar aktivt med att utveckla både elevernas, personalens och skolledningens kompetens:

- Vi tar del av aktuell skolforskning och deltar aktivt i varandras lektioner för att ge direkt feedback, utbyta idéer och tips som leder till utveckling och lärande. Skolledning och personal håller regelbundna pedagogiska samtal för att ständigt utveckla undervisning som kan stärka elevernas lärande.
- Inom både låg- och mellanstadiet finns en väl utvecklad samarbetskultur och "Vi-känsla" som sträcker sig över klassgränserna.
- Denna starka kultur har gjort oss mycket framgångsrika i rekryteringen av lärare. Vi har lyckats anställa ett flertal nya lärare genom åren. Samtliga klasslärare på Volgsjö skola har lärarlegitimation för sitt respektive stadium.

Hög kompetens i Elevhälsan

Vårt elevhälsoteam besitter hög kompetens och mycket god erfarenhet. Genom främjande och förebyggande insatser, kontinuerliga kartläggningar och efterföljande riktade stödinsatser säkerställer vi att våra elever får så mycket stöd som möjligt för att lyckas. Elevhälsopersonalen har ett nära samarbete med både skolledning och övrig personal i arbetslagen.

Risker och konsekvenser med att riva paviljongen och flytta åk 5 och 6 till högstadieskolan

Utvecklingsmässiga och sociala risker:

Risk 1: Elevers psykosociala hälsa och mognad (Mycket allvarlig risk)

Att flytta elever från 11 års ålder, till en skola med högstadie- och gymnasieelever är djupt olämpligt.

- **Fel mognadsfas:** Elever i åk 5-6 befinner sig i ett känsligt utvecklingsskede. De är på väg in i puberteten men är fortfarande barn och i en helt annan mognadsfas än högstadieelever och de gymnasieelever som också vistas där under lunchtid.
- **Negativ kulturexponering:** De yngre eleverna riskerar att exponeras för en "ungdomskultur" de inte är mogna för.
- **Kulturkrockar:** Högstadiet har andra regler kring till exempel inköp av fika och dryck, ute- eller inneraster, tillåtelse att lämna skolgården under dagen med mera. Detta skapar oundvikliga konflikter och otydlighet kring vilka regler som ska gälla för vem.
- **Förlorad identitet:** Eleverna i åk 6 förlorar den viktiga rollen som "äldst på skolan", en position som är positiv för deras utveckling och identitetsskapande. I stället riskerar de att känna sig underlägsna.
- **Trygghet:** Den psykiska hälsan är mycket skör i denna ålder. En blandad miljö med fysiskt och psykiskt mognare tonåringar skapar både osäkerhet och otrygghet.
- **Dubbla övergångar:** Eleverna får en tidigare skolövergång (från åk 4 till åk 5), vilket är ett känt riskmoment för skolresultat och social trygghet.
- **Samarbetet med vårdnadshavare:** Samarbetet mellan vårdnadshavare och lärare på mellanstadiet riskerar att försvåras då man har olika lärare i åk 4 respektive åk 5 och 6. Det blir svårt att bygga upp ett bra samarbete när det blir fler lärarbyten. Detta skapar otrygghet för både elever, vårdnadshavare och personal.
- **Frånvaro:** Det finns stor oro att elevernas frånvaro ska öka om man redan från 11 års ålder vistas på samma skola som äldre elever. Enligt Skolinspektionens rapport om "Omfattande ogiltig frånvaro, 2016" lyfts att den ogiltiga frånvaron är mest utbredd i årskurserna 7–9. I Skolverkets rapport "Nationell kartläggning av elevfrånvaro, 2023" visar kartläggningen att både den ogiltiga och den totala frånvaron är högre i högstadiet jämfört med grundskolans övriga årskurser.
- **Påverkan på äldre elever inom anpassad grundskola:** Flytten av åk 5 och 6 till annan skola får också negativa konsekvenser för de äldre eleverna (åk 5-9) i anpassad grundskola. De omges endast av yngre barn på skolan.

Pedagogiska risker

Risk 2: Konsekvenser av ett splittrat mellanstadium (Mycket allvarlig risk)

Den föreslagna omorganisationen tvingar fram en splittring av mellanstadiet (åk 4–6), där åk 4 blir kvar på Volgsjö medan åk 5–6 flyttas till Hembergsskolan. Vi vet styrkan i, att som mellanstadielärare få följa en elevgrupp i tre år (åk 4-6) har enorma fördelar. Man bygger upp en nära relation och lär känna elevernas styrkor och svårigheter mycket väl. Detta möjliggör tidiga insatser och anpassad undervisning på individnivå. Man har också ett nära samarbete med vårdnadshavare under dessa tre år. Det skapar en stabil trygghet för eleverna och vårdnadshavare och underlättar för en röd tråd i lärandet.

- Pedagogiska och Relationella Konsekvenser:
 - Den pedagogiska "röda tråden" och det nära samarbete som personalen byggt upp för åk 4-6 bryts helt.
 - Den viktiga treåriga relationen mellan lärare och elev, som är fundamental för trygghet och lärande, försvinner.
- Valfungerande trygghetsstärkande insatser som ex. fadderverksamheten och andra skolgemensamma aktiviteter, går förlorade.
- Eleverna tvingas till ett extra, abrupt och riskfyllt byte av både skola och lärare redan mellan åk 4 och 5. Övergångar är alltid känsliga, men genom att tidigarelägga övergången till annan skola finns risk för att ett flertal elever påverkas negativt.
- Det nuvarande organiserade, men även spontana samarbetet inom stadiet (lektionsbesök, dela planeringar, pedagogiska samtal) upphör.
- Att flytta åk 5 och 6 till högstadiet riskerar dessutom att leda till en **avvikelse från Skollagens och Läroplanens definition av stadier**, där man tydligt beskriver just indelning i lågstadiet, mellanstadiet och högstadiet.
- Mellanstadiets lärare förlorar möjligheten att undervisa eleverna i tre sammanhängande år, vilket med stor sannolikhet blir en negativ påverkan på både trygghet och måluppfyllelse.

Statistik gällande måluppfyllelse Volgsjö skola/ Hembergsskolan

Andel elever som klarat godkända betyg i alla ämnen. I tabellen jämförs samma elever då de gick ut åk 6 och då de tre år senare slutade åk 9.

	Åk 6	Åk 9
2020/ 2023	79,8%	75,7%
2021/ 2024	76,5%	70,8%
2022/2025	84,1%	76,7%

- Måluppfyllelsen varierar mellan olika årskurser, vilket är naturligt eftersom förutsättningarna kan vara helt olika.
- I samtliga fall är måluppfyllelsen för åk 6 högre än i åk 9 när vi jämför samma elevgrupp.
- Måluppfyllelsen i åk 6 är särskilt låg 2025 i flera av Sveriges kommuner (Kolada). Det kan vara en tillfällighet, men också ge signaler om att det nu börjar synas hur barn och elever påverkats av ökad skärmtid och användandet av sociala medier, vilket lett till sämre utvecklat språk från första levnadsåren, lägre uthållighet och koncentration och allt svårare att ta till sig undervisningen.

Kompetensförsörjning

- **Konsekvenser för personal och kompetensförsörjning (Mycket allvarlig risk)**
 - Lärare med utbildning för åk 4–6 kan inte längre undervisa inom sin fulla behörighet, vilket inte matchar deras utbildning.
 - Risken är överhängande att eleverna i åk 4 får undervisning av obehörig personal, om Volgsjö skola blir en f-4-skola. (Lågstadielärare i åk f-4). Ett annat alternativ är att åk 4 undervisas av mellanstadielärare på Volgsjö i åk 4 och av Hembergsskolans lärare i åk 5 och 6, vilket ger fler lärarbyten, ökad otrygghet och sämre kontinuitet. Det försvårar även möjligheten till samarbete inom stadiet.
 - Splittringen av mellanstadiet gör det mycket svårt att rekrytera och behålla behöriga lärare för mellanstadiet.
 - Stor risk för att intresset för att utbilda sig till mellanstadielärare i Vilhelmina helt dör ut, vilket på sikt leder till förlorad kompetens och negativ påverkan på elevers lärande.

Organisatoriska konsekvenser

- **Organisatoriska konsekvenser: (Mycket allvarlig risk)**
 - Att organisera en f-4: skola blir komplext. Ska lågstadielärare följa eleverna hela vägen från f-4 och då vara obehörig i åk 4? Ska mellanstadielärare undervisa åk 4 varje år och då få en ny elevgrupp varje år?
 - En flytt av fritidshemmet till storskolan innebär mindre ändamålsenliga lokaler, men även färre, vilket påverkar verksamhetens kvalitet negativt.
 - Risk finns att viktiga stödfunktioner (specialpedagoger, speciallärare, kuratorer, SVA-lärare, studiehandledare, etc.) tvingas dela sin tid mellan fysiskt åtskilda skolor.
 - Med ca 100 fler elever på Hembergsskolan finns en risk för olämpligt tidiga lunchtider om alla ska rymmas.
 - Att eleverna i ett och samma stadium blir uppdelade under två olika rektorer skapar en ineffektiv och otydlig organisation. Utvecklingsarbete och samverkan inom mellanstadiet försvåras och riskerar att utebli till stora delar.

Vi har undersökt ett 20-tal kommuners hemsidor från både norra, mellersta och södra Sverige. Det har varit stora respektive små kommuner, men även ekonomiskt starka och svaga. Det är en bråkdel av skolorna som är organiserade som f-4 respektive 5-9: skolor.

Det är ett tydligt tecken på att sammanhållna stadier bedöms vara ett bättre alternativ för elevers utveckling och lärande. Vi har kontaktat ett par 5-9: skolor och på den ena förklarar man att organisationen är tillfällig på grund av platsbrist. På en annan skola har mellanstadiet klasser undervisning i två olika byggnader, men de är inte splittrade under olika rektorer.

Arbetsmiljö

Risk 3: Personalens arbetsmiljö (Mycket allvarlig risk)

En särskild risk- och konsekvensanalys gällande personalens och rektorers arbetsmiljö kommer att genomföras senare i november, men här lyfts några delar:

- **Organisatorisk stress:** Detta är fjärde gången under senaste åren som frågan om flytt av elever till Hembergsskolan lyfts. Detta skapar stress och oro för oss alla. Organisationens behöver arbetsro för att kunna fokusera på eleverna och det pedagogiska utvecklingsarbetet.
- **Splittring av arbetslag:** Som nämnts ovan skapar risken att välfungerande arbetslag splittras, vilket medför en stor oro i personalgruppen. Vi riskerar att tappa behöriga lärare.
- **Den samarbetskultur vi byggt upp inom mellanstadiet raderas.** Detta skapar stor oro och det finns stor risk för ökad arbetsbörda och sjukskrivningar.
- Mellanstadielärare får färre kollegor att diskutera mellanstadiespecifika frågor med.
- Lärarutbildningen för mellanstadielärare ger er en **gemensam professionell identitet** och expertis för just denna åldersgrupp. Med detta förslag riskerar vi att mellanstadielärarens **professionella identitet urholkas**. Lärare i åk 4 får närmare koppling till lågstadiet, och lärare i åk 5–6 får närmare koppling till högstadiet – **expertisen för 10–13-åringar riskerar att lösas upp**.
- **Stress vid flytt:** En rivning av paviljongen och flytt av verksamheter sommaren 2026 måste ske samtidigt som fritidshemmet är öppet, vilket skapar stora praktiska och logistiska problem.

Ekonomi

Risk 4: Logistik och ekonomi (Allvarlig risk)

Rivs paviljongen undviker man renoveringskostnader och driftskostnader för den, men det medför också betydande tillkommande kostnader.

Enligt underhållsplanen för paviljongen, som VIFAB upprättat, är det några få åtgärder som ses som mer akuta till en kostnad av 400 000kr- 1 150 000kr.

- **Dubbla anpassningskostnader:** Förslaget medför kostnader för att anpassa Hembergsskolan för yngre elever och skapa en ny utemiljö där, samtidigt som man river en befintlig, anpassad och fungerande byggnad. Enligt vår beräkning är det billigare att göra de akuta åtgärderna för Paviljongen.

- **Dubbla kostnader** för besiktning, snöröjning och underhåll av ytterligare en rastgård.
- **Ökad personalkostnad:** På Volgsjö samverkar personal i skola och fritidshem med att finnas som stöd för eleverna på raster. Risk finns att fler personal på Hembergsskolan måste anställas för just rasttillsyn om åk 5 och 6 flyttas dit.
- **Dubbla kostnader i övrigt:** Förslaget medför även dubbla kostnader för läromedel som man annars kunnat dela på när mellanstadiet vistas på samma skola, konkret inlärningsmaterial som finns på en låg- och mellanstadieskola, litteratur anpassad för mellanstadiet i biblioteket samt olika typer av lek- och spelmaterial.
- **Minskad attraktion:** Trygghet och skolmiljö är ofta avgörande när familjer som vill flytta norrut väljer bostadsort. Med ett splittrat mellanstadium riskerar vi att barnfamiljer väljer andra kommuner än Vilhelmina.
- Om Ankaret 3-6 på sikt flyttas till paviljongen behöver man inte satsa pengar på en förbättrad utemiljö nere på Strandvägen. Vi minskar dessutom kostnaden för lokalhyra, vilket ungefärligt motsvarar paviljongens driftskostnad.

Slutsatser och rekommenderad väg framåt

Den samlade analysen visar att en rivning av paviljongen 2026, med en påföljande splittring av mellanstadiet och flytt av åk 5 och 6 till Hembergsskolan är ett **förödande alternativ**. Den anpassade grundskolan Orion har vuxit och har idag tre avdelningar. Vi har pågående utredningar, vilket gör att ytterligare elever kan tillkomma.

Detta läsår har vi också dubblat antal elever på resursskolan Ankaret, men vi ser att fler elever kan få behov av den skolformen framöver. Vi ser då behov av att dela upp verksamheten i två delar åk 3-6 och 7-9.

För en hållbar och välfungerande grundskola rekommenderar vi följande väg framåt:

- **Behåll och renovera Paviljongen**

Vi vill särskilt lyfta värdet av den befintliga byggnaden. Lärarkollegiet och personalen är eniga om att Paviljongen är en **unik och nödvändig tillgång**, inte en belastning.

- **Placering:** Byggnaden är en handikappanpassad enplansbyggnad i direkt anslutning till skolgården.
- **Perfekt för fritidshem, delar av Orion och Ankaret:** Den är idealisk för fritidshemmet, den anpassade grundskolan Orion, men även för en resursskola åk 3-6.
- **Pedagogiskt värde för fritidshem:**
 - Ger eleverna ett nödvändigt miljöombyte från klassrummet efter skoldagens slut.
 - Möjliggör att lokalen anpassas helt för fritidshemmets egen läroplan och aktiviteter.
 - Personalen slipper den logistiska stressen med att dagligen stuva undan och ta fram material i delade lokaler.
- **Pedagogiskt värde för Orion och resursskolan Ankaret:**
 - Eleverna får den närhet till skolan som krävs för inkludering, samtidigt som de får en egen, lugnare byggnad.

Renoveringsbehovet :

- Enligt underhållsplanen är den mest akuta åtgärden för arbetsmiljön ett "nytt ventilationsaggregat" till en kostnad av 400 000 kr.
 - Resterande 1,3 miljoner (av de 1,7 miljoner som nämnts i kalkylen) avser bland annat fönsterbyte, vilket klassas som "energibesparing". Det måste göras, men är inte det mest akuta. När det är gjort bör driftskostnaden minska.
 - Successivt renovera ytterligare delar, men detta inom en 25 års-period. Enligt plan till en kostnad av 2,2 miljoner.
- **Om rivning är oundviklig:** Utred andra alternativ än att splittra mellanstadiet.
 - Åk 5 och 6 eller fritidshem och anpassad grundskola kan "låna" andra lokaler tills man inom några år får plats på Volgsjö skola.
 - Klassrum på Malgomajskolan, i byggnaden mot Skolgatan skulle vara mest optimalt. Volgsjös elever kan vara avstängd från gymnasieeleverna och ha en egen ingång. De har nära till skolgård, matsal, slöjdlokal med mera på Volgsjö.
 - Ett annat fördelaktigt alternativ är att ta över "Jobba@-lokalen" som finns strax bakom paviljongen.
 - Kan skolan få tillgång till delar av Tingshuset, ex kontor till skolledning och elevhälsopersonal?

Slutord:

Att splittra mellanstadiet är en lösning som skapar **fler och större problem** än de man avser att lösa. Både personal och skolledning känner stor oro för en rivning av paviljongen, en splittring av mellanstadiet och en flytt av 11-åriga barn till en skola med tonåringar.

Vi vill tydliggöra att vi inte menar att Hembergsskolan är en dålig skola, absolut inte, men det är en skola med tonåringar. **Volgsjö skola är en skola för barn 6-13 år.**